2022. február 17., csütörtök

P9_TA(2022)0050

A halálbüntetés Iránban

Az Európai Parlament 2022. február 17-i állásfoglalása a halálbüntetésről Iránban (2022/2541(RSP))

(2022/C 342/21)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Iránról szóló korábbi állásfoglalásaira,

— tekintettel a halálbüntetéssel kapcsolatos uniós iránymutatásokra,

— tekintettel az Európai Unió emberi jogok védelmezőire vonatkozó iránymutatásaira,

— tekintettel az EU globális emberi jogi szankciós rendszerére (az uniós Magnyickij-törvény),

— tekintettel az Európai Külügyi Szolgálat szóvivőjének Narges Mohammadi elítéléséről szóló, 2022. január 30-i nyilatkozatára,

— tekintettel a bármely formában fogva tartott vagy börtönbüntetésüket töltő személyek védelméről szóló, 1988-as ENSZ-alapelvekre,

— tekintettel az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala által 2021. március 18-án kiadott, Dr. Ahmadreza Dzsalali azonnali szabadon bocsátását kérő és 2020. november 25-i, Iránt a kivégzés leállítására felszólító nyilatkozatokra,

— tekintettel az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa önkényes fogva tartással foglalkozó munkacsoportjának a 2017. november 20–24-i ülésszakán Ahmadreza Dzsalaliról (Iráni Iszlám Köztársaság) elfogadott véleményére,

— tekintettel a Polgári és Politikai Jogok 1966. évi Nemzetközi Egyezségokmányára,

— tekintettel az Emberi Jogok 1948. évi Egyetemes Nyilatkozatára,

— tekintettel a gyermek jogairól szóló 1989. évi ENSZ-egyezményre,

— tekintettel eljárási szabályzata 144. cikkének (5) bekezdésére és 132. cikkének (4) bekezdésére,

A. mivel a halálbüntetés eltörlése világszerte az EU emberi jogi politikájának egyik fő célkitűzése;

B. mivel az ENSZ szerint 2021. január 1. és december 1. között legalább 275 embert – köztük legalább két gyermekkorú elkövetőt és 10 nőt – végeztek ki Iránban; mivel Iránban a világon a legmagasabb az egy főre jutó kivégzések száma; mivel az iráni hatóságok tiltakozással kapcsolatos vádak miatt halálos ítéleteket hoztak, és kivégezték azokat, akikkel szemben a széles körű tiltakozásokkal kapcsolatban vádat emeltek, de nem folytattak átlátható vizsgálatot a biztonsági tisztviselők által a tüntetőkkel szemben alkalmazott túlzott és emberi életeket kioltó erőre vonatkozó súlyos állításokkal kapcsolatban; mivel Iránban a foglyokat gyakran kínzásnak vetik alá, ami aggodalomra ad okot azzal kapcsolatban, hogy a halálbüntetés kiszabása a foglyokra hamis vallomások alapján történik olyan bűncselekményekért, amelyeket nem követtek el;

C. mivel Irán kiskorúakkal szemben szab ki és hajt végre halálbüntetést, megsértve ezzel a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szerinti kötelezettségeit; mivel 2009 és 2020 szeptembere között legalább 67 fiatalkorú elkövető kivégzéséről számoltak be; mivel 2022 januárjában 85 fiatalkorú elkövető ellen volt érvényben halálos ítélet Iránban;

D. mivel a halálbüntetést aránytalanul alkalmazzák az etnikai és vallási kisebbségekre, nevezetesen a balokra, a kurdokra, az arabokra és a baháiokra; mivel a büntető törvénykönyv bűncselekménnyé nyilvánítja a homoszexualitást, és a halálbüntetést célzottan az LMBTIQ-személyekre alkalmazzák; mivel a nőkre több, őket közvetlenül érintő törvény megkülönböztető jellegéből adódóan halálbüntetés kiszabása vonatkozik;

E. mivel a Riporterek Határok Nélkül szervezet szerint Rouhollah Zam 2020. december 12-i kivégzését követően Irán több újságírót végzett ki, mint bármely más ország; mivel a világon Irán az egyik olyan ország, ahol a leginkább elnyomják az újságírókat, és könyörtelenül zajlik az újságírók és médiaorgánumok zaklatása;

F. mivel Dr. Ahmadreza Dzsalali svéd-iráni állampolgárt, a belgiumi VUB Egyetem és az olaszországi Universita degli Studi del Piemonte Orientale tanárát 2017 októberében kémkedés hamis vádjával halálra ítéltek, tárgyalása súlyosan tisztességtelen volt, és a bűnösséget egy kínzással kikényszerített vallomásra alapozták; mivel az Evin börtönben időnként magánzárkában tartják;

G. mivel számos esetben érkeztek hírek a börtönökben, és különösen az Evin börtönben uralkodó embertelen és megalázó körülményekről, illetve a fogva tartás során az orvosi ellátáshoz való megfelelő hozzáférés hiányáról, és mivel a fentiek sértik az ENSZ fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó minimumszabályait;

H. mivel Iránban más uniós állampolgárokat is önkényesen tartanak fogva; mivel Irán nem ismeri el a kettős állampolgárságot, korlátozva ezáltal a külföldi nagykövetségek lehetőségét, hogy kapcsolatba lépjenek az országban fogva tartott kettős állampolgáraikkal;

I. mivel Mohammad Dzsavad boxbajnokot 2022 januárjában halálra ítélték, miután megvádolták azzal, hogy „korrupciót terjesztett a Földön"; mivel Navid Afkari birkózót, aki azt állította, hogy hamis vallomástétel céljából megkínozták, 2020 szeptemberében kivégezték; mivel büntetésük közvetlenül összefügg azzal, hogy békés módon gyakorolták a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságához fűződő jogukat;

J. mivel Mohammad Dzsavad és Navid Afkari elítélése az iráni sportolók elleni fokozott elnyomó intézkedések részét képezi;

K. mivel a közelmúltban a halálbüntetés eltörlésére irányuló kampány élén álló, Per Anger díjjal kitüntetett Nargesz Mohammadit további nyolc év börtönbüntetésre és 70 korbácsütésre ítélték;

L. mivel Naszrin Szotúdeh híres emberi jogi ügyvédet, aki többek között a halálbüntetés fokozatos megszüntetéséért kampányolt, és sokat dolgozott olyan fiatal foglyokkal, akiket 18 éves koruk előtt elkövetett bűncselekmények miatt ítéltek halálra, 2019 márciusában 33 év és hat hónap börtönbüntetésre ítélték; mivel az Európai Parlament 2012-ben Naszrin Szotúdehnek ítélte oda a gondolatszabadságért járó Szaharov-díjat az emberi jogok védelme terén végzett kiemelkedő munkájáért;

M. mivel a politikai másként gondolkodók 1988-ban történt tömeges erőszakos eltüntetése és azonnali kivégzése a mai napig nem képezte nyomozás tárgyát, és az ügyben senkit sem vontak felelősségre;

N. mivel az emberi jogok megsértése miatt az Unió 2011 óta korlátozó intézkedéseket fogad el Iránnal szemben, beleértve a vagyoni eszközök befagyasztását és a vízumtilalmat az emberi jogok súlyos megsértéséért felelős személyek és szervezetek tekintetében, valamint megtiltotta a belső elnyomás céljára felhasználható és a távközlés figyelésére szolgáló eszközök Iránba irányuló exportját. mivel ezeket az intézkedéseket rendszeresen frissítik, és 2022. április 13-ig meghosszabbították;

O. mivel Ebrahim Raiszi elnök 2021. augusztusi hivatalba lépése óta jelentősen nőtt a kivégzések száma, beleértve a nők kivégzését is;

P. mivel jelentések szerint Iránban évente 400–500 nőt gyilkolnak meg brutálisan az úgynevezett „becsületgyilkosságok" keretében; mivel az iráni büntető törvénykönyv értelmében a „becsületgyilkosságok" bizonyos körülmények között büntetés nélkül elkövethetők; mivel a nőket és a férfiakat a „becsület" nevében ellenük elkövetett bűncselekmények esetében gyakran nem részesítik igazságszolgáltatásban; mivel 2022. február 5-én Mona Heydarit lefejezte a férje, aki ezt követően a levágott fejjel vonult végig az utcákon a délnyugati országrész Ahvaz városában; mivel 2020 májusában a 13 éves Romina Ashrafit saját édesapja fejezte le álmában egy sarlóval;

2022. február 17., csütörtök

Q. mivel az Egyesült Államok külügyminisztériuma felvázolta, hogy az elmúlt években a terrorizmust államilag továbbra is Irán támogatja a legjobban a világon, politikai, pénzügyi, operatív és logisztikai támogatást nyújtva számos olyan csoportnak, amelyek egyaránt szerepelnek a terrorszervezetek uniós jegyzékében és a külföldi terrorista szervezetek amerikai jegyzékében;

1. megismétli, hogy minden körülmények között határozottan ellenzi a halálbüntetést; felszólítja az iráni kormányt, hogy a halálbüntetés eltörlése felé tett lépésként azonnal vezessen be moratóriumot a halálbüntetés alkalmazására, valamint valamennyi halálos ítélet megváltoztatására;

2. felszólítja az Iráni Iszlám Köztársaság hatóságait, hogy sürgősen módosítsák az iráni iszlám büntető törvénykönyv 91. cikkét, kifejezetten megtiltva a halálbüntetés alkalmazását a 18 év alatti személyek által elkövetett bűncselekmények esetében, minden körülmények között és anélkül, hogy a bíráknak mérlegelési lehetőségük lenne a halálbüntetés vagy a szabadlábra helyezés lehetősége nélküli életfogytiglani szabadságvesztés kiszabására;

3. mély részvétét fejezi ki az összes ártatlan áldozat családjának, barátainak és kollégáinak;

4. hangsúlyozza, hogy olyan biztonságos és támogató környezetet kell biztosítani, amelyben az emberi jogok védelme és előmozdítása a megtorlástól, büntetéstől vagy megfélemlítéstől való félelem nélkül lehetséges; erőteljesen támogatja az iráni nép törekvéseit, aki olyan szabad, stabil, befogadó és demokratikus országban kíván élni, amely tiszteletben tartja az emberi jogokkal és alapvető szabadságokkal kapcsolatos nemzeti és nemzetközi kötelezettségvállalásait;

5. sürgeti az iráni hatóságokat, hogy azonnal ejtsék az összes vádat Dr. Ahmadreza Dzsalali ellen, engedjék szabadon és kártalanítsák, valamint hagyjanak fel családjának Iránban és Svédországban való fenyegetésével;

6. ismételten sürgős felhívást intéz a Bizottság alelnökéhez / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez és az EU tagállamaihoz, hogy tegyenek meg mindent Dr. Ahmadreza Dzsalali kivégzésének megakadályozása érdekében;

7. sürgeti az iráni hatóságokat, hogy késlekedés nélkül működjenek együtt az uniós tagállamok teheráni nagykövetségeivel annak érdekében, hogy lehetővé váljon az iráni börtönökben jelenleg fogva tartott uniós–iráni kettős állampolgárok átfogó listájának összeállítása;

8. felhívja az összes tagállamot, hogy az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatásokkal összhangban közösen tegyenek nyilvános nyilatkozatokat és diplomáciai kezdeményezéseket a tisztességtelen bírósági eljárások nyomon követésére, és látogassanak el olyan börtönökbe, ahol emberi jogi jogvédőket és lelkiismereti okokból más személyeket tartanak fogva, ideértve az Iránban tartózkodó uniós állampolgárokat is; kéri, hogy haladéktalanul ejtsék az önkényesen fogva tartott összes uniós polgár elleni vádakat;

9. felszólítja az iráni hatóságokat, hogy bocsássák szabadon az összes politikai foglyot, köztük az emberi jogi jogvédőket, különösen Nargesz Mohammadi prominens emberi jogi aktivistát, Mehdi Mahmoudian politikai újságírót, akit a közelmúltban további hét hónap börtönbüntetésre ítéltek a halálbüntetés elleni tevékenysége miatt, valamint a Szaharov-díjjal kitüntetett Naszrin Szotúdehet;

10. elítéli az iráni börtönökben zajló módszeres kínzást, és felszólít az összes fogvatartott kínzásának és bántalmazásának azonnali beszüntetésére; elítéli azt a gyakorlatot, hogy megtagadják a fogvatartottaktól a telefonhívásokhoz való hozzáférést és a családtagok látogatásait; súlyos aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a fogvatartottak nem juthatnak jogi képviselethez a kihallgatások során;

11. határozottan elítéli az iráni emberi jogi helyzet folyamatos romlását, beleértve és különösen – a rendszerszintű politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális megkülönböztetés miatt – az etnikai és vallási kisebbségekhez tartozó személyek esetében; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a tüntetők, másként gondolkodók, emberi jogvédők és kisebbségi csoportok tagjai ellen riasztó mértékben fokozódik a halálbüntetés alkalmazása;

12. felhívja az iráni hatóságokat, hogy foglalkozzanak az etnikai és vallási kisebbségekhez tartozó személyekkel, köztük a balokkal, kurdokkal, arabokkal, baháiokkal, keresztényekkel, valamint az LMBTIQ-személyekkel szembeni megkülönböztetés minden formájával, és haladéktalanul és feltétel nélkül bocsássák szabadon mindazokat, akiket a vallás, a meggyőződés vagy a szexuális irányultság szabadságához való joguk gyakorlása miatt börtönöztek be;

13. a lehető leghatározottabban elítéli a halálbüntetés alkalmazását az azonos neműek közötti kapcsolatokért, amelyek Iránban még mindig illegálisak;

14. felhívja az iráni hatóságokat, hogy haladéktalanul helyezzék hatályon kívül a „fiatal népességről és a család védelméről” szóló törvényt, és minden körülmények között biztosítsák a szexuális és reproduktív egészséggel kapcsolatos közellátáshoz – beleértve a biztonságos, legális, ingyenes és magas színvonalú abortuszhoz – való hozzáférést; emlékeztet arra, hogy az abortusz nőktől való megtagadása a nemi alapú erőszak egyik formája, és kínzásnak vagy kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódnak minősülhet; határozottan elítéli az iráni hatóságok azzal való fenyegetését, hogy az abortuszért halálbüntetést fognak kiszabni, és felszólítja különösen az iráni hatóságokat, hogy haladéktalanul helyezzék hatályon kívül ezt a rendelkezést; felhívja az EU-t és a tagállamokat, hogy működjenek együtt az ENSZ-szel a „fiatal népességről és a család védelméről” szóló új törvény, annak a gyermekágyi halálesetekre gyakorolt hatása, valamint az abortuszért kiszabható halálbüntetés alkalmazásával kapcsolatos fejlemények szoros nyomon követésében;

15. kiemeli, hogy az iráni polgárok polgári kezdeményezéseken keresztül következetesen a halálbüntetés eltörlését és az emberi jogi jogvédőkkel, valamint a kisebbségekkel szembeni aránytalan alkalmazásának beszüntetését sürgetik; támogatja az iráni civil társadalmat és az emberi jogok érvényesítése érdekében tett békés erőfeszítéseit;

16. felszólítja Iránt, hogy teljes mértékben működjön együtt az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának valamennyi különleges eljárásával, köztük az emberi jogok Iráni Iszlám Köztársaságban fennálló helyzetével foglalkozó ENSZ-különmegbízottal, illetve tegye lehetővé látogatásaikat;

17. sürgeti az EU-t, hogy az Iránnal fennálló kétoldalú kapcsolataiban hívja fel a figyelmet az emberi jogok megsértésére; felhívja a Bizottság alelnökét/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét annak biztosítására, hogy az Európai Külügyi Szolgálat az EU és Irán közötti magas szintű párbeszéd keretében továbbra is hívja fel a figyelmet az emberi jogi kérdésekre; újólag megerősíti, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása az EU és Irán közötti kapcsolatok fejlesztésének alapvető eleme;

18. üdvözli, hogy a Tanács elfogadta az EU globális emberi jogi szankciórendszerét (az uniós Magnyickij-törvényt), amely fontos eszköz az EU számára az emberi jogok megsértőinek szankcionálására; célzott intézkedések meghozatalára szólít fel az Iránnal szembeni jelenlegi uniós emberi jogi szankciórendszer vagy az EU globális emberi jogi szankciórendszere (az uniós Magnyickij-törvény) alkalmazásával azon iráni tisztviselőkkel szemben, akik súlyos emberi jogi jogsértéseket – köztük kettős és külföldi állampolgárok kivégzését és önkényes fogva tartását Iránban – követtek el, ideértve az újságírókat, emberijog-védőket, politikai másként gondolkodókat és aktivistákat halálra ítélő bírákat is;

19. úgy véli, hogy további célzott szankciókra lesz szükség, amennyiben az iráni hatóságok nem engedik szabadon Dr. Ahmadreza Dzsalalit, amint azt az EU és tagállamai kérik;

20. hangsúlyozza az iráni rezsim destabilizáló szerepét a tágabb régióban, és elítéli, hogy az iráni rezsim számos polgári személy haláláért felelős Szíriában, Jemenben és Irakban;

21. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, az ENSZ főtitkárának, az Iráni Iszlám Köztársaság legfőbb vezetőjének és elnökének, valamint az iráni Mádzslesz tagjainak.